

תוכן עניינים

1.....	תקציר
1.....	מבוא
1.....	סקירת ספרות
1.....	עבריינות נוער.
4.....	מדיניות החוק.
8.....	בית המשפט לנוער.
9.....	המבחן.
10.....	עקרונות החינוך במסגרות חוץ ביתיות.
11.....	רשות חסות הנוער, צו מעון.
12.....	רקע המטופל
13.....	בראות.
14.....	תחומי הבעיה.
16.....	תהליך ההערכה
1.....	היפותזות העבודה
2.....	המטרות בטיפול
3.....	המסגרת התיאורטית לטיפול.
3.....	הערכת ההתערבות
4.....	סיכום
5.....	ביבליוגרפיה

תקציר

בני נוער וילדים רבים מגיעים לטיפול במסגרות חסות הנוער בשל עבירות, שביצעו בגיל האחריות הפלילית. נראה שאם נבחן את מהלך חייהם ואת הסימפטומים שמהם הם סובלים נמצא כי הם עונים על הקריטריונים לאבחנה של פוסט טראומה. הטיפול בנערים אלה לעיתים רבות מידי אינו מביא בחשבון את היותם פוסט טראומטיים. המסגרת המטפלת מסתכלת דרך פריזמה של עבריינות, מעבר על החוק והתנהגות.

מבוא

הבעיה שממנה נובעת העבודה היא בחינת נושא הקשר בין נוער עובר חוק/ נוער בסיכון לפוסט טראומה הוא העובדה שישנן מסגרות רבות לטיפול בנוער עובר חוק ברשות חסות הנוער, שמטפלות בנערים עם עבירות פליליות, אך הטיפול אינו מתייחס לפוטנציאל הפוסט טראומטי של נערים אלו. מבט מעמיק יעלה שרבים מנערים אלו עונים להגדרה של פוסט טראומה, אך אין טיפול ייעודי לעניין זה. הטיפול בפוסט טראומה של נערים אלו עשוי לסייע לקידום ולהפחתת ההתנהגויות הלא רצויות שלהם.

סקירת ספרות

עבריינות נוער.

עבריינות נוער נחשבת מצב משפטי והיא אחד מגילויי העזובה. עזובה היא אחת התופעות המשמעותיות ביותר של העדר אדפטציה והעדר קבלת הנורמות החברתיות. הילד עוזב לנפשו, חסר בית מבחינה פיזית ונפשית כאחד, אין לו סביבה מפרה ומזינה והוא גדל באורח פרא. מבחינה פסיכולוגית העזובה משקפת את הבקעים במנגנון הפנימי המנחה את פעילותו החברתית של הילד. ביטוייה החברתיים הם אנטי-תזה להתנהגות הרצויה והם נחשבים לא מוסריים, לא נורמטיביים ואנטי-חברתיים. היחסים האישיים מאבדים את משמעותם לאור תנאי גידולו של העוזב. עזובת נוער הוגדרה כ"גישה אסוציאלית" של הנער, שהחוק הפנימי המוסרי שלו לא התפתח דיו, האגו שלו פשוט מדי, הוא לא מאורגן כראוי והוא נתון לתביעות האיד. כפועל יוצא מכך נראות התנהגויות בלתי ראויות ואף נראים עברות ומעשים שונים, שמלמדים על כך שהנער מצוי מחוץ למסגרת החברה, ולא מסוגל לעמוד בדרישותיה הבסיסיות. התנהגותו מכוונת סיפוק דחפים שמטרתם סיפוק מידי ולא צו מוסר פנימי או מצפון. אין חוק חיצוני או פנימי אשר מגביל אותו או מציב לו גבול, ולכן אין הוא חש אשמה, לא בטרם ביצוע העברה ולא לאחריה. מנקודת מבט סוציולוגית, המושג עזובה מכיל מרכיב חומרי, רגשי וסביבתי. הילד היה חי בתנאים כלכליים מורכבים ולכן חווה חסר חומרי, במקביל הוא לא זכה באהבה וטיפול שנדרשו להתפתחותו, לא במסגרת המשפחה ולא במסגרת הסביבה. כאשר אין מסגרת משפחתית לא מתגבשות אמות המידה התקינות לקבלת חובות

וללימוד נורמות חברתיות באמצעות התנסות. כך, שמדובר בילד שעבר עוני והזנחה חינוכית ובמקביל חווה חוסר יציבות כלכלית, משפחה הרוסה וחש דחייה (פרנקשטיין, 1969).

על פי התיאוריה הפסיכואנליטית העבריינות היא מעשה סימבולי, שהוא פועל יוצא של לחצים תת-הכרתיים שלא באו לידי סיפוק. רוב האנשים מביעים את תחושותיהם האלימות באמצעים מילוליים, בשפת גוף מאיימת או בהבעת פנים כעושה, לועגת, חמורה, אך לא בתגובה פיזית ממשית. לעומת זאת העבריין מפיג את הלחץ התת-הכרתי בעשייה של ממש, שמשמשת כתחליף סמלי לגורם הממשי. האדם לא מצליח לתווך בקונפליקט בין האיד לסופר אגו והוא חש תחושת אשמה. האגו הוא הגורם המתווך והמנווט בין הדרישות הסותרות של האיד והסופר אגו, כאשר האגו לא מצליח במשימתו, נותרים רגשות אשם. הקונפליקט שמחולל את רגשות האשם אינו ברור לפרט, משום שהקונפליקט הוא לא מודע. האדם מחפש הצדקות הגיוניות לרגשות אלו באופן תת-הכרתי והדבר גורם לו לחרדה. עברה מלווה בדחייה ובעונש מהסביבה, וכך הוא מוצא לאחר מעשה גם סיבה והיגיון לרגשי האשמה הבלתי מודעים שלו. ההתנהגות היא תסמין שמבטא את מה שקורה בתוך האדם, ודרכו הוא מצליח להסיט את דעתו ולהסיטה מהקונפליקט שבפנימיותו מצד אחד, ומצד שני הוא מוצא בעונש הצדקה לתחושת האשם (שוהם, ארד, & רהב, 2004).

מצד שני היו כאלה שהתרכזו במבנה האישיות האנטי-חברתית של העבריין הצעיר. הילד מסוגל להבחין בין טוב לרע, מבחינה שכלית, עם זאת האגו שלו חלש, והוא נשלט עדיין עקרון העונג, והוא אינו מסוגל לפקח על הדחפים האנטי חברתיים המתעוררים, משום שהוא לא מסתמך במידה ראויה בסופר אגו. המצפון שלו אינו עצמאי עדיין. הוא זקוק לגורם חיצוני שישמור על גבולותיו. כאשר דמויות הסמכות (הורים, מורים, שוטרים) אינם בסביבה, אין מי שיחזק בו את יכולת ההבחנה בין טוב לרע. הגורמים הראשוניים שמעצבים את האישיות וההתנהגות האנטי חברתית קשורים לגישת ההורים אל הילד בשנותיו הראשונות. זו מעתיקה את נקודת הכובד אל מבנה אישיות ההורים והלחץ שהסביבה מפעילה עליהם. יחסים ראשוניים כאלה יכולים לתרום להתפתחות בעלת מבנה אנטי-סוציאלי אצל הילד, שרמתה, כמו גם הביטוי ההתנהגותי שלה, תנוע בין אנטי-סוציאליות מקרית לקבועה. בנוסף קיימים גורמים משניים, שמקורם חיצוני וסביבתי, בהם חברים, חוויות בבית הספר, מדיה לסוגיה (שוהם, ארד, & רהב, 2004).

אייכנהורן טוען שילדים גונבים כסף ומחלקים אותו כמתנות לחבריהם חשים רגש אשמה בלתי מודע שפועל בין יתר הגורמים. רגש אשמה כזה יחושו גם גנבים, שמתרשלים ונתפסים וכאלה שחוזרים ומבקרים במקום הפשע, למרות שהמקום מסוכן עבורם. הם עושים זאת מתוך דחף פנימי, לא מודע, לקבל עונש. רגש האשמה קיים לפני ביצוע הפשע, דהיינו הוא אינו תוצאה של המעשה אלא נהפוך הוא, הוא הסיבה למעשה, לכאורה הם יחושו הקלה ברגש האשמה הלא מודע ברגע שהוא יתקשר אל משהו ממשי ואקטואלי (אייכנהורן, 1952).